A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (ötödik tanács)

2021. október 14.* [i]

„Előzetes döntéshozatal – A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályok – 2009/72/EK irányelv – A 3. cikk (2)–(6) bekezdése – Közszolgáltatási kötelezettségek előírása – Szociális kedvezmény finanszírozása a védelemre szoruló fogyasztók oltalma érdekében – Átláthatósági és a hátrányos megkülönböztetés tilalmával kapcsolatos kötelezettségek”

A C-683/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) a Bírósághoz 2019. szeptember 16-án érkezett, 2019. július 9-i határozatával terjesztett elő

a **Viesgo Infraestructuras Energéticas SL**, korábban E.ON España SLU

és

az **Administración General del Estado**,

az **Iberdrola SA**,

a **Naturgy Energy Group SA**, korábban Gas Natural SDG SA,

az **EDP España SAU**, korábban Hidroeléctrica del Cantábrico SA,

a **CIDE Asociación de Distribuidores de Energía Eléctrica**,

az **Endesa SA**,

az **Agri-Energía SA**,

a **Navarro Generación SA**,

az **Electra del Cardener SA**,

a **Serviliano García SA**,

az **Energías de Benasque SL**,

a **Candín Energía SL**,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

a **Cooperativa Eléctrica Benéfica Catralense**,

a **Cooperativa Valenciana**,

az **Eléctrica Vaquer SA**,

az **Hijos de José Bassols SA**,

az **Electra Aduriz SA**,

az **El Gas SA**,

az **Estabanell y Pahisa SA**,

az **Electra Caldense SA**,

a **Cooperativa Popular de Fluid Electric Camprodón SCCL**,

a **Fuciños Rivas SL**,

az **Electra del Maestrazgo SA**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (ötödik tanács),

tagjai: E. Regan tanácselnök, C. Lycourgos, a negyedik tanács elnöke (előadó) és M. Ilešič bíró,

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Viesgo Infraestructuras Energéticas SL, korábban E.ON España SLU képviseletében N. Encinar Arroyo és G. Rubio Hernández-Sampelayo abogados, valamint M. J. Gutiérrez Aceves procuradora,

– az Iberdrola SA képviseletében J. Giménez Cervantes, M. García García és C. A. F. Lowhagen abogados,

– a Naturgy Energy Group SA képviseletében F. González Díaz és B. Martos Stevenson abogados,

– az EDP España SAU képviseletében J. Expósito Blanco és J. Fernández García abogados,

– az Endesa SA képviseletében A. J. Sánchez Rodríguez és J. J. Lavilla Rubira abogados,

– az Agri-Energía SA, a Navarro Generación SA, az Electra del Cardener SA, a Serviliano García SA, az Energías de Benasque SL, a Cooperativa Eléctrica Benéfica Catralense, a Cooperativa Valenciana, az Eléctrica Vaquer SA, az Hijos de José Bassols SA, az Electra Aduriz SA, az El Gas SA, az Estabanell y Pahisa SA, az Electra Caldense SA, a Cooperativa Popular de Fluid Electric Camprodón, SCCL, a Fuciños Rivas SL és az Electra del Maestrazgo SA képviseletében I. Bartol Mir abogada,

– a spanyol kormány képviseletében J. Ruiz Sánchez és S. Centeno Huerta, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében O. Beynet és M. Jáuregui Gómez, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2021. április 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 55. o.; helyesbítés: HL 2015. L 167., 94. o.) 3. cikke (2) bekezdésének értelmezésére irányul.

2 E kérelmet a Viesgo Infraestructuras Energéticas SL (a továbbiakban: Viesgo), korábban E.ON España SLU (a továbbiakban: E.ON), valamint az Administración General del Estado (az állam általános közigazgatási hivatala, Spanyolország) és a villamosenergia-ágazatban tevékenykedő spanyol vállalkozások között folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya az egyes védelemre szoruló fogyasztókat megillető villamosenergia-tarifacsökkentésre vonatkozó közszolgáltatási kötelezettség finanszírozási rendszerének jogszerűsége.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2009/72 irányelv (7), (45), (50) és (53) preambulumbekezdése értelmében:

„(7) A Bizottság 2007. január 10-i »Európai energiapolitika« című közleménye kiemelte annak fontosságát, hogy megvalósuljon a villamos energia belső piaca, és hogy [az Unióban] letelepedett valamennyi villamosenergia-ipari vállalkozás számára egyenlő feltételeket teremtsenek. A Bizottság 2007. január 10-i »A földgáz és a villamos energia belső piacának jövőbeni lehetőségeiről« című és a »Vizsgálat az 1/2003/EK rendelet 17. cikke értelmében az európai gáz- és villamosenergia-ágazatról (zárójelentés)« című közleményei kimutatták, hogy a jelenlegi szabályok és intézkedések nem biztosítják a szükséges keretet a jól működő belső piac megvalósításának.

[…]

(45) […] A tagállamok megteszik a megfelelő intézkedéseket a védelemre szoruló fogyasztók védelmére a villamos energia belső piacának vonatkozásában. Ezek az intézkedések különbözőek lehetnek a kérdéses tagállamokban fennálló sajátos körülményeknek megfelelően, és tartalmazhatnak a villamosenergia-számlák fizetési feltételeire vonatkozó sajátos intézkedéseket, vagy a szociális biztonsági rendszeren keresztül meghozott általánosabb intézkedéseket. […]

(50) A közszolgáltatási követelményeket, ideértve az univerzális szolgáltatással kapcsolatos követelményeket is, és a belőlük eredő közös minimális normákat tovább kell szilárdítani, hogy minden fogyasztó – különösen a védelemre szorulók – biztosan részesüljön a verseny előnyeiből és a tisztességes árakból. A közszolgáltatási követelményeket nemzeti alapon kell meghatározni, a nemzeti körülmények figyelembevételével; ugyanakkor a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk [az uniós] jogot. Az uniós polgárok és – amennyiben a tagállamok ezt szükségesnek tartják – a kisvállalkozások számára közszolgáltatási garanciákat kell nyújtani, különösen az ellátás biztonsága és az észszerű díjak tekintetében. […]

[…]

(53) Az energiahiány növekvő probléma [az Unión] belül. A jelenség által érintett tagállamoknak ezért, amennyiben ezt még nem tették meg, nemzeti cselekvési terveket vagy egyéb e célra alkalmas keretet kell kidolgozniuk az energiahiány megelőzésére abból a célból, hogy minél kevesebb ember kerüljön ilyen helyzetbe. A tagállamoknak minden esetben biztosítaniuk kell a védelemre szoruló felhasználók szükséges energiaellátását. Ennek során – például a szociálpolitika keretében – integrált megközelítést kell alkalmazni, amelynek szociálpolitikai vagy a háztartásokra vonatkozó energiahatékonysági intézkedéseket kell tartalmaznia. Ezen irányelvnek legalább a védelemre szoruló fogyasztók kedvezményezését célzó nemzeti szintű politikák folytatását meg kell engednie.”

4 Ezen irányelv „Fogalom-meghatározások” (helyesen: fogalommeghatározások) című 2. cikke a következőket írta elő:

„Ezen irányelv alkalmazásában a következő fogalommeghatározások alkalmazandók:

[…]

21. »vertikálisan integrált vállalkozás«: olyan villamosenergia-ipari vállalkozás vagy olyan villamosenergia-ipari vállalkozások csoportja, amelyek ellenőrzésére közvetlenül vagy közvetve ugyanazon személy vagy személyek jogosultak, és ahol a vállalkozás vagy vállalkozáscsoport az átvitel és az elosztás közül legalább az egyik feladatot, és a villamosenergia-termelés vagy -ellátás közül is legalább az egyik feladatot ellátja;

[…]”

5 Az említett irányelv 3. cikkének (2), (6) és (7) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„(2) [Az EUM-]Szerződés vonatkozó rendelkezéseinek – különös tekintettel annak [106]. cikkére – teljes tiszteletben tartásával a tagállamok a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások számára általános gazdasági érdekből előírhatnak olyan közszolgáltatási kötelezettségeket, amelyek a biztonságra – az ellátás biztonságát is beleértve –, az ellátás

folyamatosságára, minőségére és árára, valamint a környezetvédelemre – beleértve az energiahatékonyságot, a megújuló forrásokból származó energiákat és az éghajlat védelmét – vonatkoznak. Ezeket a kötelezettségeket világosan meg kell határozni, azoknak átláthatónak, megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, továbbá a[z uniós] villamosenergia-ipari vállalkozások számára garantálniuk kell, hogy a nemzeti fogyasztókhoz egyenlő módon hozzáférjenek. […]

[…]

(6) Amennyiben egy tagállam pénzügyi ellentételezést, egyéb ellentételezést és kizárólagos jogokat nyújt a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kötelezettségek teljesítéséért, ezt megkülönböztetéstől mentesen és átlátható módon kell tennie.

(7) A tagállamok megfelelő intézkedéseket hoznak a végső felhasználók védelmére és különösen megfelelő biztosítékokat nyújtanak a védelemre szoruló felhasználók védelmére. E tekintetben a tagállamok meghatározzák a védelemre szoruló fogyasztó fogalmát, amely az energiaszegénységre és többek között az ellátásból való kizárás kritikus időszak alatti tilalmára vonatkozhat. A tagállamok biztosítják a védelemre szoruló felhasználókkal kapcsolatos jogok és kötelezettségek érvényesülését. […]”

A spanyol jog

6 A 2013. december 26-i Ley 24/2013 del Sector Eléctrico (a villamosenergia-ágazatról szóló 24/2013. sz. törvény) alapügyre alkalmazandó változatának (a továbbiakban: 24/2013. sz. törvény) „Védelemre szoruló fogyasztók” című 45. cikke előírta:

„1. Védelemre szoruló fogyasztók azok a villamosenergia-fogyasztók, akik megfelelnek a később meghatározandó szociális, fogyasztási és vásárlóerővel kapcsolatos jellemzőknek. Mindenesetre az intézkedés a természetes személyekre korlátozódik szokásos lakóhelyük tekintetében.

A védelemre szoruló fogyasztók meghatározását és az általuk teljesítendő követelményeket, valamint az e csoport tekintetében meghozandó intézkedéseket rendeletben határozza meg a kormány.

2. A szociális kedvezmény azoknak a védelemre szoruló fogyasztóknak jár, akik rendelkeznek a minisztertanács királyi rendeletében meghatározott szociális, fogyasztási és vásárlóerővel kapcsolatos jellemzőkkel. E célból egy családtagonkénti jövedelemmutatón alapuló küszöbérték kerül meghatározásra. Mindenesetre az intézkedés a természetes személyekre korlátozódik szokásos lakóhelyük tekintetében.

3. A szociális kedvezmény a kisfogyasztóknak szánt, szabadon meghatározott ár és a »végső menedékes tarifaként« hivatkozott alapár közötti különbözet, és azt az adott referenciaszolgáltató érvényesíteni köteles a szociális kedvezményben részesülő fogyasztóknak kiállított számlákban.

A Ministro de Industria, de Energía y de Turismo [(ipari, energiaügyi és idegenforgalmi miniszter)] a Comisión Delegada del Gobierno para Asuntos Económicos [(gazdasági ügyekkel megbízott kormánybizottság)] egyetértését követően határozza meg a végső menedékes tarifát.

4. A szociális kedvezmény nyújtása a [2009/72] irányelv értelmében vett közszolgáltatási kötelezettségnek minősül, és azt a vállalkozáscsoportok anyavállalatai, vagy adott esetben olyan vállalkozások vállalják, amelyek egyszerre végeznek villamosenergia-termelést, -elosztást és kiskereskedelmet.

A finanszírozásra szánt összegek elosztási arányát az egyes vállalkozáscsoportok tekintetében úgy kell kiszámolni, mint két olyan tényező közötti viszonyt, amelyek közül az egyik tényező az elosztóvállalkozások elosztóhálózatához kapcsolt fogyasztási helyek éves átlagszámának, valamint a csoporthoz tartozó kereskedővállalkozások ügyfelei számának összege, a másik tényező pedig az összes olyan vállalkozáscsoport összes fogyasztási helye és ügyfele összegének éves átlagértékével egyezik meg, amely csoportokat az elosztás szempontjából figyelembe kell venni.

Az elosztási arányt a rendeletben meghatározott eljárás és feltételek szerint évente a Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia [(nemzeti piac- és versenyfelügyeleti bizottság)] állapítja meg. E célból ugyanezen bizottság minden év novemberében közzéteszi az előző görgetett évre vonatkozó, az elosztóvállalkozások elosztóhálózatához kapcsolt fogyasztási helyek éves átlagára és az értékesítő vállalkozások ügyfeleinek számára vonatkozó információkat, valamint azon vállalatcsoportok, vagy adott esetben vállalkozások listáját, amelyek megfelelnek a jelen bekezdés első albekezdésében meghatározott kritériumnak.

A fent említett bizottság minden év december 1-je előtt javaslatot nyújt be a finanszírozás egyes anyavállalatok esetében alkalmazandó százalékos arányának meghatározására, amelyet az ipari, energiaügyi és idegenforgalmi miniszter a »*Boletín Oficial del Estadóban*« közzétett rendeletben hagy jóvá.

Mindenesetre az egyes szóban forgó vállalkozásokat terhelő hozzájárulásokat az azok kezeléséért felelős közigazgatási szerv által e célból létrehozott betéti számlára kell befizetni.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

7 2014. december 18-én az E.ON, amelynek jogutódja a Viesgo, közigazgatási pert indított a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) előtt a Real Decreto 968/2014, por el que se desarrolla la metodología para la fijación de los porcentajes de reparto de las cantidades a financiar relativas al bono social (a szociális kedvezménnyel kapcsolatos finanszírozási összegek elosztási arányának meghatározására irányuló módszer megállapításáról szóló, 2014. november 21-i 968. sz. királyi rendelet; a továbbiakban: 968/2014. sz. királyi rendelet) megsemmisítése iránt.

8 Az E.ON arra hivatkozott, hogy a szociális kedvezménynek a 24/2013. sz. törvény 45. cikkének a 968/2014. sz. királyi rendelet 2. és 3. cikkével végrehajtott 4. bekezdésében előírt finanszírozása összeegyeztethetetlen a 2009/72 irányelvvel.

9 2016. október 24-i ítéletével a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) helyt adott az E.ON által benyújtott keresetnek, és e finanszírozási rendszer alkalmazhatatlanságát állapította meg azzal az indokkal, hogy az összeegyeztethetetlen a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésével. E bíróság kifejti, hogy a Bíróság 2010. április 20-i Federutility és társai ítéletére (C-265/08, EU:C:2010:205) és a 2016. szeptember 7-i ANODE ítéletre (C-121/15, EU:C:2016:637) támaszkodott. Közelebbről úgy ítélte meg, hogy az utóbbi ítéletben szereplő, a gázárakkal kapcsolatos nemzeti szabályozás indokolása teljes mértékben átültethető a villamosenergia-ágazatra, mivel a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009.

július 13-i 2009/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 94. o.) 3. cikkének (2) bekezdése és a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése hasonló. Következésképpen az „acte éclairé” tanára támaszkodva úgy határozott, hogy nem terjeszt előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság elé.

10 Az állami általános közigazgatási hivatala keresetet indított a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság, Spanyolország) előtt az alapvető jogok és szabadságok ezen ítélettel szembeni védelmének biztosítása érdekében (recurso de amparo).

11 2019. március 26-án ez utóbbi helyt adott a keresetnek. Következésképpen hatályon kívül helyezte az említett ítéletet, mivel úgy ítélte meg, hogy a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) megsértette a spanyol alkotmány 24. cikkének (2) bekezdésében előírt, valamennyi garanciával együtt járó eljáráshoz való jogot azzal az indokkal, hogy az összeegyeztethetetlen a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésével, anélkül hogy előzetesen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult volna a Bírósághoz. Elrendelte továbbá a peres eljárás folytatását az ítélet kihirdetését megelőző szakaszban annak érdekében, hogy a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) ismét határozzon. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) úgy ítélte meg, hogy az „*acte éclairé*” tanának alkalmazási feltételei a jelen ügyben nem teljesültek, következésképpen a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) nem mentesül a kérdés előzetes döntéshozatalra való előterjesztésére vonatkozó kötelezettség alól.

12 Ezen ítélet végrehajtása keretében a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság elé terjeszti, és kérdések formájában kifejtette azokat az indokokat, amelyek alapján úgy ítélte meg, hogy a spanyol szabályozás összeegyeztethetetlen a 2009/72 irányelvvel.

13 A Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) megjegyzi, hogy a 24/2013. sz. törvény 45. cikkében előírt szociális kedvezményt szociális jellegű és olyan közszolgáltatási kötelezettség jellegével bíró szolgáltatásként alakították ki, amelynek célja egyes olyan villamosenergia-fogyasztók védelme, akik a szokásos lakóhelyük villamosenergia-költségével összefüggésben végső menedékes tarifában részesülnek, és bizonyos szociális, fogyasztási és vásárlóerővel kapcsolatos jellemzőkkel rendelkeznek.

14 E bíróság rámutat, hogy a 24/2013. sz. törvényt megelőző, 2013. július 12-i Real Decreto-ley 9/2013 por el que se adoptan medidas urgentes para garantizar la estabilidad financiera del sistema eléctrico (a villamosenergia-rendszer pénzügyi stabilitásának a biztosítását szolgáló sürgős intézkedésekről szóló 9/2013. sz. királyi törvényrendelet) indokolásából kitűnik, hogy a szociális kedvezmény finanszírozási rendszere, amelyet e törvény 45. cikkének (4) bekezdése ír elő, arra irányul, hogy hozzájáruljon azon rendszer költségeinek szükséges és sürgős csökkentéséhez, amely közszolgáltatási kötelezettségként megköveteli a szociális kedvezmény költségeinek a vertikálisan integrált vállalkozásnak minősülő, villamosenergia-termelési, -elosztási és -kiskereskedelmi tevékenységet végző vállalatcsoportok anyavállalatai általi viselését. A nemzeti jogalkotó szerint az a tény, hogy előírják e követelményeket az anyavállalatokkal szemben még közvetve is lehetővé teszi a tehernek a villamosenergia-ágazat fő gazdasági tevékenységei közötti megosztását.

15 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben megjegyzi, hogy a jelen ügyben az a kérdés merül fel, hogy az ilyen igazolások megfelelnek-e a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében előírt azon követelményeknek, amelyek szerint a közszolgáltatási kötelezettségnek egyrészt világosan

meghatározottnak, átláthatónak, hátrányos megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lennie, másrészt pedig garantálnia kell az uniós villamosenergia-ipari vállalkozások számára a nemzeti fogyasztókhoz való hozzáférés egyenlőségét.

16 Hangsúlyozza, hogy a nemzeti jogalkotónak azt róják fel, hogy úgy határozott, hogy a villamosenergia-hálózat három ágazatában – termelés, elosztás és kiskereskedelem – csak azok a vállalkozások vagy vállalatcsoportok viselik e közszolgáltatási kötelezettség költségeit, amelyek e három tevékenységet egyidejűleg gyakorolják, és vertikálisan integrált csoportokat alkotnak, miközben e teher alól mentesül az összes olyan vállalkozás vagy vállalatcsoport, amelynek tevékenysége ezen ágazat egy vagy akár csak kettő részére korlátozódik.

17 A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben megjegyzi, hogy a 2014. március 7-i Orden IET/350/2014, por la que se fijan los porcentajes de reparto de las cantidades a financiar relativas al bono social correspondientes a 2014-ból (a 2014. évi szociális kedvezmény finanszírozási összegeire vonatkozó elosztási arány meghatározásáról szóló IET/350/2014. sz. rendelet), amely meghatározta az érintett szervezeteket és meghatározta a szociális kedvezmény címén a 2014. évben finanszírozandó összegek százalékban kifejezett felosztását, kitűnt, hogy csak öt vállalatcsoport, illetve vállalkozás részére határoztak meg együtthatókat vagy jelentős százalékos arányokat, amelyek ezenfelül komoly különbségeket mutatnak (Endesa SA [41,612696%], Iberdrola SA [38,474516%], Gas Natural SDG SA [14,185142%], Hidroeléctrica del Cantábrico [2,649114%] és E.ON [2,368956%]). Ebből az következik, hogy ezen öt vállalkozás önmagában 99,290424%-ban járul hozzá a szociális kedvezmény finanszírozásához, míg a fennmaradó 23 vállalkozásra jelentősen csökkentett, egyenként 1%-nál jóval alacsonyabb együtthatót alkalmaznak.

18 Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az alapügyben szóban forgó nemzeti szabályozás esetlegesen sérti-e az arányosság elvét, mivel a szociális kedvezmény finanszírozásának kötelezettségét nem kivételesen vagy korlátozott időbeli hatállyal, hanem határozatlan időre, ellentételezés vagy kompenzációs intézkedés nélkül vezették be.

19 E körülmények között a Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) A Bíróság által meghatározott ítélkezési gyakorlat – többek között a 2010. április 20-i Federutility ítélete (C-265/08) és a 2016. szeptember 7-i ANODE-ítélete (C-121/15) – alapján összeegyeztethető-e a [2009/72] irányelv 3. cikkének (2) bekezdése szerinti követelményekkel az olyan nemzeti szabályozás – mint amelyet a [24/2013. sz. törvény] 45. cikkének (4) bekezdésében meghatároz, és amelynek végrehajtási rendelkezéseit később a [968/2014. sz. királyi rendelet] 2. és 3. cikke állapította meg –, amelyben a szociális kedvezmény finanszírozását a villamosenergia-rendszer meghatározott szereplőire hárítják – az olyan társaságcsoportok vagy adott esetben, társaságok anyavállalataira, amelyek egyszerre végeznek villamosenergia-termelési, -elosztási és -kereskedési tevékenységet –, ha e jogalanyok közül néhány igen csekély súllyal bír az ágazat egészében, ezzel szemben e teher alól mentesülnek egyéb olyan vállalkozások vagy vállalkozáscsoportok, amelyek a hivatkozott költség viselése szempontjából jobb helyzetben lehetnek, akár az üzleti forgalmuk, vagy valamelyik tevékenységi ágazatban betöltött viszonylagos jelentőségük miatt, akár azáltal, hogy egyidejűleg és integrált módon végzik a hivatkozott két tevékenységet?

2) Összeegyeztethető-e a [2009/72] irányelv hivatkozott 3. cikkének (2) bekezdésében előírt arányossági követelménnyel az olyan nemzeti szabályozás, amelyből az következik, hogy a szociális kedvezmény finanszírozási kötelezettségét nem kivételes jelleggel írják elő, és nem is korlátozott időbeli hatállyal, hanem határozatlan időtartamra, és visszatérítés, illetve bármilyen kompenzációs intézkedés nélkül?"

A Bíróság hatásköréről és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

20 A Viesgo, az Iberdrola és az Endesa lényegében úgy véli, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapjául szolgáló körülményekre, valamint a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkra tekintettel a Bíróságnak vagy meg kellene állapítania hatáskörének hiányát, vagy e kérelmet elfogadhatatlannak kellene nyilvánítania. Különösen úgy vélik, hogy azok az indokok, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróság e kérelmet benyújtotta, nem tartoznak az uniós jog hatálya alá, mivel e bíróság úgy ítélte meg, hogy a nemzeti eljárás és ítélkezési gyakorlat értelmében köteles előzetes döntéshozatal iránti kérelmet előterjeszteni, noha a jelen ügyben nincsenek kétségei az értelmezéssel kapcsolatban, ami sértené az uniós jog elsőbbségét és hatékonyságát.

21 A kérdést előterjesztő bíróság jelzi, hogy a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) hatályon kívül helyezte az általa 2016. október 24-én hozott ítéletet, mivel úgy ítélte meg, hogy nem fejtette ki kellőképpen azokat az indokokat, amelyek miatt az „*acte éclairé*" tanát alkalmazta. Mindazonáltal úgy véli, hogy e hatályon kívül helyezés valódi indoka az, hogy a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) az uniós jog értelmezése és alkalmazása terén eltérő és szigorúbb felülvizsgálati kritériumot alkalmaz a nemzeti bíróságok határozataira, ha e bíróságok tartózkodnak a nemzeti jog alkalmazásától amiatt, hogy azt az uniós joggal ellentétesnek ítélik, mint amikor arról döntenek, hogy a nemzeti szabályozás megfelel e jognak.

22 Anélkül, hogy vizsgálni kellene a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) által hivatkozott, a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott ítélkezési gyakorlat uniós joggal való összeegyeztethetőségét, meg kell állapítani először is, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egy uniós jogi szabályra, nevezetesen a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésére vonatkozik, amelynek értelmezésére a Bíróság hatáskörrel rendelkezik.

23 Másodszor, a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából következik, hogy kizárólag az alapeljárásban eljáró és a meghozandó bírósági döntésért felelős nemzeti bíróság jogosult mérlegelni – az ügy sajátosságaira figyelemmel – egyrészt az előzetes döntéshozatal szükségességét annak érdekében, hogy döntését meghozhassa, másrészt azt, hogy a Bíróság számára feltett kérdések relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések valamely uniós jogi rendelkezés értelmezésére vagy érvényességére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni. Ebből következik, hogy a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell. A nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem Bíróság általi elutasítása csak abban az esetben lehetséges, ha nyilvánvaló, hogy a kért értelmezés nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az említett kérdésekre hasznos választ adjon (2020. július 16-i Facebook Ireland és Schrems ítélet, C-311/18, EU:C:2020:559, 73. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

24 A jelen ügyben mindenekelőtt az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések nyilvánvalóan kapcsolódnak az alapeljárás tárgyához, mivel azokkal a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy azok a nemzeti rendelkezések, amelyek jogszerűségét előtte vitatják, összeegyeztethetők-e azokkal a kötelezettségekkel, amelyeket a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése a tagállamok számára a villamosenergia-ágazatban előír. Továbbá nem tűnik úgy, hogy az általa felvetett probléma hipotetikus lenne. Végül e bíróság az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben elegendő jogi és ténybeli elemet ismertetett ahhoz, hogy a Bíróság hasznos választ adhasson e kérdésekre.

25 E tekintetben hozzá kell tenni, hogy az alapeljárás egyes felei által hivatkozott 1981. december 16-i Foglia ítélet (244/80, EU:C:1981:302) alapjául szolgáló üggyel ellentétben a jelen kérelem a kérdést előterjesztő bíróság előtti jogvita megoldásához szorosan kapcsolódó objektív szükségletnek felel meg.

26 Harmadszor, emlékeztetni kell arra, hogy semmi esetre sem tilos a nemzeti bíróság számára, hogy olyan előzetes döntéshozatal iránti kérdéseket terjesszen a Bíróság elé, amelyek megválaszolásával kapcsolatban az alapeljárás valamelyik fele szerint nem merül fel észszerű kétely. Így, még ha feltételezzük is, hogy ez a helyzet áll fenn, az ilyen kérdéseket tartalmazó előzetes döntéshozatal iránti kérelem nem válik elfogadhatatlanná (lásd ebben az értelemben: 2020. április 30-i Overgas Mrezhi és Balgarska gazova asotsiatsia ítélet, C-5/19, EU:C:2020:343, 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

27 Következésképpen a fenti megfontolásokból következik, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az előzetes döntéshozatal iránti kérelem megválaszolására, és az elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

28 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy a villamos energia bizonyos védelemre szoruló fogyasztók számára csökkentett tarifával való nyújtására irányuló közszolgáltatási kötelezettség költségét kizárólag azon vállalatcsoportok anyavállalatai, vagy adott esetben azon vállalkozások viseljék, amelyek egyidejűleg végeznek villamosenergia-termelési, -elosztási és -kiskereskedelmi tevékenységet.

29 E tekintetben pontosítani kell, hogy az alapügyben szóban forgó intézkedés olyan pénzügyi hozzájárulás fizetésére irányuló kötelezettséget tartalmaz, amely lehetővé teszi a szociális kedvezmény költségének fedezését, mivel ez utóbbi a villamosenergia-fogyasztási számla szabályozott csökkentéséből áll, amelyet a kiskereskedelmi vállalkozások kötelesek alkalmazni bizonyos „védelemre szorulónak” minősülő fogyasztók javára. E csökkentés összege a kisfogyasztóknak szánt villamos energia önkéntes ára és a hatóság által megállapított „végső menedékes tarifának” nevezett kedvezményes díj közötti különbözetnek felel meg.

30 Először is meg kell vizsgálni, hogy e kötelező pénzügyi hozzájárulás a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése értelmében vett közszolgáltatási kötelezettségnek minősül-e, és így e rendelkezés hatálya alá tartozik-e.

31 Először is a Bíróság megállapította, hogy a „közszolgáltatási kötelezettségek” e rendelkezés értelmében vett fogalma a villamosenergia-piac működésébe történő állami beavatkozási intézkedéseknek felel meg, amelyek általános gazdasági érdek követése céljából kötelezik a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozásokat arra, hogy e piacon a hatóságok által előírt kritériumok alapján cselekedjenek. E vállalkozásoknak a szóban forgó piacon végzett tevékenységének szabadsága így korlátozott abban az értelemben, hogy e vállalkozások kizárólag saját üzleti érdeküket szem előtt tartva nem nyújtanának bizonyos árukat vagy szolgáltatásokat, vagy azokat nem ugyanilyen mértékben vagy azonos feltételek mellett nyújtanák (2019. december 19-i Engie Cartagena ítélet, C-523/18, EU:C:2019:1129, 45. pont).

32 E meghatározásra tekintettel meg kell állapítani, hogy a jelen esetben a kiskereskedelmi vállalkozásokat terhelő azon kötelezettség, hogy bizonyos védelemre szoruló fogyasztók számára csökkentett díjú villamos energiát szolgáltassanak, a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése értelmében vett közszolgáltatási kötelezettségnek felel meg.

33 Egyrészt ugyanis e vállalkozások maguk kötelesek eljárni a védelemre irányuló általános gazdasági érdekű célkitűzés megvalósítása érdekében, amelyet el kíván érni a szociális kedvezményt előíró nemzeti jogalkotó, és amely az uniós jogalkotó által követett célt tükrözi, amint az a 2009/72 irányelv (45), (50) és (53) preambulumbekezdéséből kitűnik. Másrészt e vállalkozásoknak a villamosenergia-piacon való cselekvési szabadsága korlátozott, mivel kizárólag a kereskedelmi érdekük alapján nem biztosítanának villamos energiát a szóban forgó fogyasztóknak, vagy azt nem ugyanezen az áron szolgáltatnák.

34 Másodszor, a 24/2013. sz. törvény 45. cikke (4) bekezdésének első albekezdéséből kitűnik, hogy a szociális kedvezmény költségeit azon vállalkozáscsoportok anyavállalatai, vagy adott esetben azon vállalkozások viselik, amelyek egyszerre végeznek villamosenergia-termelést, -elosztást és -kiskereskedelmet.

35 E 45. cikk 4. bekezdése második albekezdésének megfelelően a finanszírozásra szánt összegek elosztási arányát az egyes vállalkozáscsoportok tekintetében úgy kell kiszámolni, mint két olyan tényező közötti viszonyt, amelyek közül az egyik tényező az elosztóvállalkozások elosztóhálózatához kapcsolt fogyasztási helyek éves átlagszámának, valamint a csoporthoz tartozó kereskedővállalkozások ügyfelei számának összege, a másik tényező pedig az összes olyan vállalkozáscsoport összes fogyasztási helye és ügyfele összegének éves átlagértékével egyezik meg, amely csoportokat az elosztás szempontjából figyelembe kell venni.

36 Amint az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, a finanszírozandó összegek százalékos elosztása tehát egyszerre függ az érintett vállalkozások elosztóhálózatához kapcsolt fogyasztási helyek számától, valamint azon ügyfelek számától, akik számára e vállalkozások kereskedelmi tevékenységet folytatnak.

37 Így a 24/2013. sz. törvény 45. cikke (4) bekezdésének első és második albekezdéséből az következik, hogy az e rendelkezésben említett valamennyi vállalatcsoport-anyavállalat, illetve vállalkozás, amelyekre a szociális kedvezmény finanszírozása hárul, közvetlenül vagy az ilyen vállalatcsoporthoz tartozó vállalkozás közvetítésével villamosenergia-kereskedelmi tevékenységet gyakorolnak, tehát kötelesek a védelemre szoruló fogyasztókkal szemben alkalmazni a villamosenergia-tarifa csökkentését, amely szóban forgó szociális kedvezményből következik. A spanyol jogalkotó által ily módon előírt rendszer tehát közszolgáltatási kötelezettséget ír elő, amelynek költségét áthárítják az ilyen szolgáltatás nyújtásával foglalkozó vállalkozások és vállalatcsoportok egy részére.

38 Harmadszor, a 24/2013. sz. törvény 45. cikke (4) bekezdésének ötödik albekezdéséből kitűnik, hogy azokat a hozzájárulásokat, amelyeket az említett vállalkozások mindegyikének a szociális kedvezménnyel összefüggő pénzügyi kötelezettség alapján teljesíteniük kell, az azon kifizető szervezet által e célból létrehozott különleges letéti számlára fizetik, amely annak kezeléséért felel. E tekintetben, amint azt a spanyol kormány a Bíróság írásbeli kérdéseire adott válaszában jelezte, az ilyen kötelezettség egyetlen célja a szociális kedvezmény finanszírozása.

39 E tényezőkből tehát az következik, hogy az e hozzájárulásokból származó bevételt kizárólag a szociális kedvezmény finanszírozására fordítják. Ez utóbbi költsége határozza meg azt a teljes összeget, amelyet e pénzügyi hozzájárulás révén be kell szedni azon villamosenergia-vállalkozásoktól, amelyeknek e hozzájárulást be kell fizetniük. Ebből következik, hogy nem lehet egymástól elválasztani annak vizsgálatát, hogy a szociális kedvezmény által képzett közszolgáltatási kötelezettség, valamint a finanszírozási módját jelentő pénzügyi hozzájárulás összeegyeztethető-e a 2009/72 irányelv szabályaival (lásd analógia útján: 2016. november 10-i DTS Distribuidora de Televisión Digital kontra Bizottság ítélet, C-449/14 P, EU:C:2016:848, 67. és 68. pont).

40 Ebből következik, hogy a szociális kedvezmény által előírt közszolgáltatási kötelezettség két elemből tevődik össze: egyrészt a bizonyos védelemre szoruló fogyasztók részére nyújtott villamos energia tarifájának csökkentéséből, másrészt pedig az e tarifacsökkentés költségeinek fedezésére irányuló pénzügyi hozzájárulásból, amelyek elválaszthatatlanul kapcsolódnak egymáshoz.

41 Következésképpen meg kell állapítani, hogy az alapügyben szóban forgó kötelező pénzügyi hozzájárulás, mivel a szociális kedvezményre vonatkozó közszolgáltatási kötelezettség szerves részét képezi, a 2009/72 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének hatálya alá tartozik.

42 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy e rendelkezés értelmében az EUM-Szerződés vonatkozó rendelkezéseinek – különös tekintettel az EUMSZ 106. cikkre – teljes tiszteletben tartásával a tagállamok a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások számára általános gazdasági érdekből előírhatnak olyan közszolgáltatási kötelezettségeket, amelyek a biztonságra – az ellátás biztonságát is beleértve –, az ellátás folyamatosságára, minőségére és árára, valamint a környezetvédelemre vonatkoznak. Ezeket a kötelezettségeket világosan meg kell határozni, azoknak átláthatónak, hátrányos megkülönböztetéstől mentesnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, továbbá az uniós villamosenergia-ipari vállalkozások számára garantálniuk kell, hogy a nemzeti fogyasztókhoz egyenlő módon hozzáférjenek.

43 E tekintetben elöljáróban meg kell állapítani, hogy mivel a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése és a 2009/73 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése lényegében azonos, és e két irányelv fő célja – amint arra az Európai Bizottság rámutat – az, hogy a szabályozott gazdasági ágazatuk jogi keretét egy teljesen nyitott és versengő belső piac biztosítása érdekében harmonizálják, a Bíróság ez utóbbi rendelkezésre vonatkozó ítélkezési gyakorlata átültethető a 2009/72 irányelv említett 3. cikkének (2) bekezdésére.

44 Ennek megállapítása után, az állandó ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy bár a villamos energia árának meghatározását érintő állami beavatkozás akadályt képez a versenyen alapuló villamosenergia-piac kialakítása tekintetében, e beavatkozás ugyanakkor a 2009/72 irányelv keretében igazolható lehet, ha teljesül három feltétel. Először is e beavatkozásnak általános gazdasági érdekű célt kell követnie, másodszor tiszteletben kell tartania az arányosság elvét, harmadszor pedig világosan meghatározott, átlátható, hátrányos megkülönböztetéstől mentes és

ellenőrizhető közszolgáltatási kötelezettségeket kell előírnia, és biztosítania kell az uniós villamosenergia-szolgáltató vállalkozások egyenlő hozzáférését a fogyasztókhoz (lásd analógia útján: 2016. szeptember 7-i ANODE ítélet, C-121/15, EU:C:2016:637, 36. pont; 2020. április 30-i Overgas Mrezhi et Balgarska gazova asotsiatsia ítélet, C-5/19, EU:C:2020:343, 56. pont).

45 Ami ez utóbbi feltételt illeti, különösen azt a követelményt illetően, amely szerint a közszolgáltatási kötelezettségek nem lehetnek hátrányosan megkülönböztetők, amely az első kérdés keretében egyedül vitatott, a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése általános jelleggel a közszolgáltatási kötelezettségek előírását „a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozások" számára teszi lehetővé, és nem csak konkrétan bizonyos vállalkozások számára. Ennek keretében a közszolgáltatási kötelezettségekkel megbízott vállalkozások kijelölési rendszere a priori nem zárhat ki egyetlen, a villamosenergia-ágazatban működő vállalkozást sem. Így bármilyen esetleges bánásmódbeli eltérést objektív módon igazolni kell (lásd analógia útján: 2016. szeptember 7-i ANODE ítélet, C-121/15, EU:C:2016:637, 71. pont; 2020. április 30-i Overgas Mrezhi et Balgarska gazova asotsiatsia ítélet, C-5/19, EU:C:2020:343, 80. pont).

46 Ily módon, amennyiben – jóllehet a szociális kedvezményre vonatkozó közszolgáltatási kötelezettséget a spanyol piacon valamennyi villamos energiát értékesítő villamosenergia-ipari vállalkozásra hárítják – e kötelezettségnek a szociális kedvezményben előírt tarifacsökkentés költségeinek fedezésére irányuló pénzügyi terhe nem érinti e villamosenergia-ipari vállalkozások mindegyikét, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az e terhet viselő vállalkozások és az ez alól mentesülő vállalkozások közötti különbségtétel objektíven igazolt-e (lásd analógia útján: 2020. április 30-i Overgas Mrezhi et Balgarska gazova asotsiatsia ítélet, C-5/19, EU:C:2020:343, 82. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

47 E tekintetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a nemzeti jogalkotó úgy ítélte meg, hogy e költségnek a vállalatcsoportok anyavállalatai vagy adott esetben a villamosenergia-termeléssel, -elosztással és -kiskereskedelemmel egyidejűleg foglalkozó vállalkozások általi viselése még közvetve is lehetővé teszi e teher megosztását a villamosenergia-ágazat fő gazdasági tevékenységei között, és ezáltal azon költségek gazdasági következményeinek minimalizálását, amelyeket a szociális kedvezményre vonatkozó közszolgáltatási kötelezettség képez.

48 Márpedig az említett teher megosztásának ily módon követett céljára tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az alapügyben szóban forgó pénzügyi hozzájárulás hátrányosan megkülönböztető, és ezáltal figyelmen kívül hagyja a 2009/72 irányelv 3. cikke (2) bekezdésének előírásait.

49 Az említett bíróság szerint ugyanis az e hozzájárulással érintett vállalkozások közül néhány igen csekély saját súlyt képvisel a spanyol villamosenergia-ágazat egészében, míg az említett hozzájárulás alól mentesülnek más vállalkozások vagy vállalkozáscsoportok, amelyek felkészültebbek lehetnének ez utóbbi viselésére, akár a forgalmuk alapján, akár az egyik tevékenységi ágazatban fennálló viszonylagos jelentőségük miatt, akár amiatt, hogy a villamosenergia-termelési, -elosztási és -kereskedelmi tevékenységek közül kettőt egyszerre és integráltan végeznek.

50 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a nemzeti jogalkotó által választott megkülönböztetési kritérium objektíve nem igazolható, amennyiben főszabály szerint az e jogalkotó által követett célra tekintettel, amely a szociális kedvezmény költségének a villamosenergia-ágazat fő gazdasági tevékenységei közötti felosztására irányul, minden olyan vállalkozásnak, amely e főtevékenységek közül legalább az egyiket végzi, hozzá kellene járulnia e költségek finanszírozásához.

51 Közelebbről, e célra tekintettel nem tűnik egyértelműnek a három, villamosenergia-termelési, -elosztási és -kereskedelmi tevékenységet végző és a csak ez utóbbi tevékenységet, valamint a két másik tevékenység egyikét végző vállalkozások közötti különbség a szociális kedvezmény által okozott pénzügyi költség viselésére való képességüket illetően. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy az alapeljárás keretében az Administración del Estado (az államot képviselő hivatal, Spanyolország) elismerte, hogy a villamosenergia-termelési és -elosztási tevékenységek integrációja a szinergiákat és a méretgazdaságosságot is elősegíti.

52 E körülmények között, noha – amint arra a spanyol kormány rámutat – a szociális kedvezmény finanszírozási rendszere azt eredményezi, hogy ez utóbbi költségeinek több, mint 99%-át a spanyol villamosenergia-piac öt legjelentősebb gazdasági szereplőjére terhelik, a nemzeti jogalkotó által annak érdekében választott kritérium, hogy különbséget tegyen az e költséget többé-kevésbé jelentős mértékben viselni köteles és az az alól teljesen mentesülő vállalkozások között, olyan eltérő bánásmódhoz vezet a piacon tevékenykedő különböző vállalkozások között, amely nem igazolt objektív módon.

53 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy a villamos energia bizonyos védelemre szoruló fogyasztók számára csökkentett tarifával való nyújtására irányuló közszolgáltatási kötelezettség költségét kizárólag azon vállalatcsoportok anyavállalatai, vagy adott esetben azon vállalkozások viseljék, amelyek egyidejűleg végeznek villamosenergia-termelési, -elosztási és -kereskedelmi tevékenységet, amennyiben ez a nemzeti jogalkotó által annak érdekében választott kritérium, hogy különbséget tegyen az e költséget viselni köteles és az az alól teljesen mentesülő vállalkozások között, olyan eltérő bánásmódhoz vezet a piacon tevékenykedő különböző vállalkozások között, amely nem igazolt objektív módon.

A második kérdésről

54 Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy időbeli korlátozás és kompenzációs intézkedés nélkül vezessék be a bizonyos védelemre szoruló fogyasztók számára csökkentett tarifájú villamos energia nyújtására irányuló közszolgáltatási kötelezettség finanszírozási rendszerét.

55 Először is meg kell határozni, hogy az ilyen közszolgáltatási kötelezettség finanszírozási rendszere időbeli korlátozásának hiánya sérti-e az arányosság elvét. Amint arra a jelen ítélet 44. pontja emlékeztet, ezen elv tiszteletben tartása azon feltételek között szerepel, amelyek lehetővé teszik a 2009/72 irányelv keretében a villamosenergia-árak rögzítésére irányuló állami beavatkozás megengedését. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy ez a beavatkozás csak akkor sértheti az ár szabad megállapítását, ha az feltétlenül szükséges az elérni kívánt általános gazdasági érdekre irányuló cél eléréséhez, és következésképpen erre csak korlátozott időre kerülhet sor. Ez magában foglalja az említett beavatkozás szükségességének időszakos felülvizsgálatát (lásd analógia útján: 2010. április 20-i Federutility és társai ítélet, C-265/08, EU:C:2010:205, 33. és 35. pont).

56 Ebben a tekintetben a nemzeti bíróságoknak kell megvizsgálnia, hogy az alkalmazandó nemzeti jog a közigazgatást kötelezi-e, és milyen mértékben kötelezi, a villamos energia árával kapcsolatos beavatkozás szükségességének és módjának kellően gyakori rendszeres felülvizsgálatára a villamosenergia-ágazat fejlődését figyelembe véve (lásd analógia útján: 2020. április 30-i Overgas Mrezhi et Balgarska gazova asotsiatsia ítélet, C-5/19, EU:C:2020:343, 71. pont).

57 Mindazonáltal ez az időszakos felülvizsgálatra vonatkozó kötelezettség csak a villamosenergia-árakba való beavatkozás szükséges jellegére, valamint az ilyen beavatkozás módjaira vonatkozik. Ezzel szemben nem vonatkozik ezen árintervenciós intézkedés finanszírozási rendszerére, vagyis a jelen esetben a szociális kedvezményre. Kétségtelen ugyanis, hogy noha e finanszírozási rendszer elválaszthatatlanul kapcsolódik az árintervenciós intézkedéshez, az nem érinti önmagában a villamosenergia-árakat. Ezenkívül az árintervenciós intézkedés, nem pedig az említett finanszírozási rendszer az, amely azon általános gazdasági érdekű célkitűzés elérésére irányul, amelyre tekintettel az arányosság elvének tiszteletben tartását a villamosenergia-ágazat fejlődésének figyelembevétele mellett vizsgálni kell.

58 Következésképpen, noha az első kérdésre adott válaszból kitűnik, hogy a csökkentett áron történő villamosenergia-szolgáltatási kötelezettségből álló közszolgáltatási kötelezettség finanszírozási rendszerének tiszteletben kell tartania a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdésében előírt hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét, az arányosság elvének tiszteletben tartására vonatkozó, a Bíróság e rendelkezésre vonatkozó ítélkezési gyakorlatából eredő követelményt nem lehet úgy értelmezni, hogy a tagállamok kötelesek szabályos időközönként felülvizsgálni az ilyen finanszírozási rendszert.

59 Másodszor, a kiegyenlítő intézkedések hiányát illetően egyrészt meg kell állapítani, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdése nem tartalmaz semmilyen utalást az esetleges ellentételezési kötelezettségre, amennyiben a tagállamok a villamosenergia-ágazat vállalkozásaival szemben az e rendelkezés szerinti közszolgáltatási kötelezettségeket írnak elő. Másrészt a 2009/72 irányelv 3. cikkének (6) bekezdése szerint, amennyiben egy tagállam pénzügyi ellentételezést, egyéb ellentételezést és kizárólagos jogokat nyújt a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kötelezettségek teljesítéséért, ezt hátrányos megkülönböztetéstől mentesen és átlátható módon kell tennie.

60 Így a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) és (6) bekezdéséből az következik, hogy a tagállamok nem kötelesek pénzügyi ellentételezés nyújtására, amennyiben az e 3. cikk (2) bekezdése szerinti közszolgáltatási kötelezettségek előírása mellett döntenek. Szükségszerűen ugyanez vonatkozik e kötelezettségek finanszírozási rendszerére, amely – amint az az első kérdés elemzéséből kitűnik – e kötelezettségek részét képezi. Következésképpen az ilyen ellentételezésnek a közszolgáltatási kötelezettség finanszírozási rendszerében való hiánya önmagában nem ellentétes ez utóbbi rendelkezéssel.

61 A fenti megfontolásokból az következik, hogy a 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy időbeli korlátozás és kompenzációs intézkedés nélkül vezessék be a bizonyos védelemre szoruló fogyasztók számára csökkentett tarifájú villamos energia nyújtására irányuló közszolgáltatási kötelezettség finanszírozási rendszerét.

A költségekről

62 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (ötödik tanács) a következőképpen határozott:

1) **A villamos energia belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/54/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/72/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy a villamos energia bizonyos védelemre szoruló fogyasztók számára csökkentett tarifával való nyújtására irányuló közszolgáltatási kötelezettség költségét kizárólag azon vállalatcsoportok anyavállalatai, vagy adott esetben azon vállalkozások viseljék, amelyek egyidejűleg végeznek villamosenergia-termelési, -elosztási és -kereskedelmi tevékenységet, amennyiben ez a nemzeti jogalkotó által annak érdekében választott kritérium, hogy különbséget tegyen az e költséget viselni köteles és az az alól teljesen mentesülő vállalkozások között, olyan eltérő bánásmódhoz vezet a piacon tevékenykedő különböző vállalkozások között, amely nem igazolt objektív módon.**

2) **A 2009/72 irányelv 3. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az, hogy időbeli korlátozás és kompenzációs intézkedés nélkül vezessék be a bizonyos védelemre szoruló fogyasztók számára csökkentett tarifájú villamos energia nyújtására irányuló közszolgáltatási kötelezettség finanszírozási rendszerét.**

Aláírások

[i] — A jelen szöveg rendelkező részében az első elektronikus közzétételt követően nyelvi módosítás történt.